ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑ

ΑΡΙΘΜ. 23. | Συνδρομή, ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους, ἐτησία μόνον καὶ προπληρωτέα: | ΕΤΟΣ Α΄.
Τόμος Α΄. | Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 20 ἢ μάρκ. 16. | τῇ 1/13. Δεκεμβρίου 1885.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΝΕΥΡΟΠΑΘΕΙΑ.

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος δικαίως δύναται νὰ καυχηθῇ, ὅτι ἐν σχετικῶς ὀλιγίστῳ χρονικῷ διαστήματι ἐπετέλεσε τῷ ὄντι ἀληθινὰ θαύματα ἔν τε ταῖς ἐπιστήμαις, ταῖς τέχναις, τῷ ἐμπορίῳ καὶ τῇ βιομηχανίᾳ. Ἀνελπίστους ἀνακαλύψεις ἔκαμεν, ἰσχυρὰς δυνάμεις τῆς φύσεως καθυπέταξεν εἰς ἑαυτὸν καὶ διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὑπεδούλωσεν εἰς τὴν θέλησίν του τόν τε χῶρον καὶ τὸν χρόνον. Κατὰ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα τοῦ φωτὸς πολλοὶ πνευματικοὶ ἀγῶνες διεξήχθησαν, καθ' οὓς οἱ ὑπὲρ τῶν ἀγαθῶν τῆς ἀνθρωπότητος ἀμυνόμενοι καὶ παλαίοντες ἐξῆλθον νικηφόροι, οὐχὶ δὲ ὀλιγώτεραι ἔρευναι ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ ἐγένοντο, ὧν τὰ ἐξαγόμενα σπουδαίως ἠλάττωσαν τὸν ἐκ τῶν ἄλλοτε τόσον καταστρεπτικῶν ἐπιδημιῶν φόβον, παρέχουσι δὲ ἤδη προφυλακὴν ἀπὸ τῶν παντοίων ἀσθενειῶν καὶ δύνανται νὰ ἐπιμηκύνωσι τὸν βίον καὶ νὰ διατηρῶσι ὑγιὲς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον, βοηθούμενον ὑπὸ τῶν τελείων τὴν σήμερον μέσων τῆς συγκοινωνίας, προσκομίζει πανταχοῦ μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος τὰ προϊόντα τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς ὑφηλίου καὶ οὕτω παρέχει τὴν παρήγορον ἐγγύησιν, ὅτι οὐδαμοῦ πλέον, ὅπου εἰσέδυσεν ὁ πολιτισμός, δύναται ν' ἀπειληθῇ ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ σιτοδείας.

Η ΔΥΟ ΜΗΤΕΡΙΤΣΑΙΣ. Κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ H. Oehmichen.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εὐκόλως δύναταί τις νὰ νομίσῃ, ὅτι ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ἀδιαλείπτως πλέον προσεγγίζει εἰς τὴν ἀτελεύτητον ὑγίειαν, τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν ὀλβιότητα, οἵαν φαίνονται ὅτι δύνανται νὰ παράσχωσιν ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις, ἡ μόρφωσις, αἱ ἀναπαύσεις καὶ αἱ ἀπολαύσεις βίου ἄβροῦ καὶ ἐκπεπολιτισμένου.

Δυστυχῶς ὅμως τοῦτο δὲν συμβαίνει. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος οὐδόλως εἶνε ὑγιής, ἥσυχος καὶ εὐτυχής, ἀδιάφορον ἂν οἰκοδομῇ καὶ διασκευάζῃ τὸν οἶκόν του ἐπὶ τὸ ἀναπαυτικώτερον καὶ πολυτελέστερον, διότι τὴν λαμπρὰν ταύτην εἰκόνα τοῦ πολιτισμοῦ καλύπτει σκιερὸς καὶ θλίψεις ὑποκρύ-

πτων πέπλος. Ὠχροί, κατηφεῖς, ἐκνενευρισμένοι καὶ ἄστατοι φαίνονται οἱ ἄνθρωποι τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, καὶ ἰδίᾳ οἱ ἐν τοῖς κέντροις αὐτοῦ ἐνδιαιτώμενοι, ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν, ὅτι δὲ δὲν αἰσθάνονται ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς ἀποδεικνύει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ περιστατικόν, ὅτι αἱ ἀπαισιόδοξοι φιλοσοφικαὶ θεωρίαι τοῦ Σοπεγχάουερ καὶ τοῦ Εὐγενίου Χάρτμαν ἔτυχον γενικῆς παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπιδοκιμασίας.

Ὁ σκώληξ, ὁ κατατρώγων τοὺς καρποὺς τῶν ἐκπολιτιστικῶν ἐνεργειῶν καὶ καταστρέφων τὴν εὐδαιμονίαν ἀπείρων ἀνθρώπων, εἶνε ἡ λεγομένη νευροπάθεια, ὄνομα γενικῶς παραδεδεγμένον, ἀσαφὲς καὶ δυσεξήγητον διὰ τὰς ἀδυναμίας ἐκείνας καὶ παθήσεις τῶν νεύρων, αἵτινες δὲν φέρουσι χαρακτῆρα καθαρᾶς καὶ ἐκδεδηλωμένης νευρικῆς νόσου. Εἰς τὴν νοσηρὰν ταύτην τῶν νεύρων ἀντίδρασιν δύναται ν᾽ ἀποδοθῇ κατὰ μέγα μέρος ἡ ἐν ταῖς διαφόροις κοινωνικαῖς τάξεσιν ἀπαισία ἐκείνη τάσις πρὸς τὴν αὐτοχειρίαν καὶ τὰς ἄλλας πνευματικὰς νόσους.

Τοῦτο ὅμως τὸ φαινόμενον εἶνε ἓν τῶν ἐκφανεστέρων μεταξὺ πολλῶν ἄλλων, ἅτινα ἐπίσης δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς γνωρίσματα νευρικῆς ἐξαντλήσεως καὶ φθορᾶς. Ἀρκούμεθα ἐνταῦθα νὰ μνημονεύσωμεν τὸν φόβον μόνον ἐκεῖνον καὶ τὸν τρόμον, τὸν πανδημεὶ τοὺς ἀνθρώπους καταλαμβάνοντα, ὁσάκις ἀναφανῶσιν, ἔστω καὶ πόρρω κείμενοι, κίνδυνοι διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Πανικὸς φόβος ἐπίσης καταλαμβάνει τοὺς σημερινοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει λοιμοῦ, πρὸ ἐπικειμένων πολιτικῶν ἀνατροπῶν, πολέμων, πρὸ τοῦ κοινωνισμοῦ καὶ ἄλλων φοβερῶν πραγμάτων, δὲν ἀφίνει δὲ αὐτοὺς ν᾽ ἀπολαύσωσιν ἐν ἀνέσει τὰ ἀγαθὰ τῆς βραχείας ἡμῶν ζωῆς. Παραπλήσια φαινόμενα ἐδεικνύοντο καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, ὅτε σιτοδεῖαι, φοβεροὶ πόλεμοι καὶ λοιμοὶ ἔφερον τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἀπελπισίαν καὶ ἐξεδηλοῦντο παθολογικῶς διὰ διαφόρων πνευματικῶν νοσημάτων. Κατὰ τοὺς ἡμετέρους ὅμως χρόνους οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο πολὺ νευρικώτεροι τῶν τοῦ μεσαιῶνος, ὧν ὁ φόβος καὶ ἡ νευρικὴ ταραχὴ ἦτον ἁπλῶς φυσικὴ συνέπεια τῆς συναισθήσεως τῆς ἰδίας φυσικῆς τε καὶ πνευματικῆς ἀδυναμίας ἀπέναντι τῶν διαφόρων τοῦ λαοῦ συμφορῶν. Οἱ τὴν σήμερον ἐπισκήπτοντες λοιμοὶ ὑπολείπονται λίαν κατὰ τὴν ἔντασιν τῆς πανώλους τῶν προηγουμένων αἰώνων, τὰ ἀμυντικὰ κατ᾽ αὐτῶν μέσα εἶνε πασίγνωστα, ἡ δὲ δεισιδαιμονία καὶ ὁ τοῦ ὑπερφυσικοῦ φόβος διεσκεδάσθη διὰ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἰατρικῆς· ἀφ᾽ ἑτέρου ὁμοίως τὰ διάφορα κράτη ἔχουσιν ἀρκοῦσαν δύναμιν ὅπως προφυλάξωσι τοὺς πολίτας καὶ τὰ ἀγαθά των ἀπὸ παντὸς ἐσωτερικοῦ τε καὶ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ, καὶ ὅμως παρ᾽ ὅλα ταῦτα μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τρέμει καὶ εἰς μόνον τὸ ἄκουσμα ἐπιδημίας τινός, χωρὶς ν᾽ ἀναφέρωμεν τὸν ἅπαντας καταλαμβάνοντα φόβον, ὁσάκις ὑπάρχει ὑπόνοια μὴ ἐξεγερθῇ ἐπανάστασίς τις κοινωνικὴ ἢ ἐκραγῇ πόλεμος μεταξὺ δύο πεπολιτισμένων ἐθνῶν.

Ὅλως διόλου ἀβάσιμοι δὲν εἶνε βεβαίως αἱ παρακρούσεις αὗται τοῦ συγχρόνου πνεύματος. Πᾶν ἄλλο ἢ εἰδυλλιακὴ εἶνε ἡ σημερινὴ κατάστασις τῶν πραγμάτων τῆς Εὐρώπης. Ἡ μεγάλη γαλλικὴ ἐπανάστασις ἀνέτρεψε καὶ ἐσάρωσε πραγματικῶς νόμους κοινωνικούς, ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐπικρατήσαντας, πᾶν ὅ,τι ὅμως νέον κατέλαβε τὴν θέσιν αὐτῶν δὲν ἐστερεώθη εἰσέτι οὔτε ὡρίμασεν, οὕτω δὲ ἡ ἰσορροπία ἐξακολουθεῖ νὰ ᾖνε τεταραγμένη καὶ ἡμεῖς νὰ αἰσθανώμεθα μέχρι τοῦ νῦν τὰ ἐπακόλουθα τῆς μεγάλης ἐκείνης ἀνατροπῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ τῆς Εὐρώπης βίῳ. Μόλις ὅμως παρῆλθεν ἡ θύελλα αὕτη καὶ ἰδοὺ ἑτέρα προσπαθεῖ ν᾽ ἀποκτήσῃ ἐξ ἐφόδου ἰδιαίτερα δίκαια, καὶ τοῦτο οὐχὶ διὰ τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς δυναμίτιδος, τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου. Ἐλευθερίαι μεγάλαι καθιδρύθησαν ἐν κράτεσιν, ὧν οἱ πολῖται οὐδαμῶς εἰσέτι εἶνε ἄξιοι αὐτῶν, ἐπίσης νέα κράτη ἐδημιουργήθησαν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν παλαιῶν, χωρὶς νὰ στερεωθῶσιν οὐδὲ νὰ ὁρισθῶσιν ἀκριβῶς τὰ ἴδια μεθόρια, ἄλλα δὲ μεγάλα οἰκονομικὰ ζητήματα μένουσιν ὅλως διόλου ἄλυτα. Πανταχοῦ ἐπικρατεῖ ἀνεπάρκεια μέσων ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς τῶν κρατῶν, ἐπιβάλλονται δὲ ἔκτακτοι φορολογικαὶ ἀπαιτήσεις εἰς τοὺς ὑπηκόους μόνον καὶ μόνον διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἵνα σχηματίζωνται ἀνήκουστοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Εὐρώπης στρατιωτικαὶ δυνάμεις. Σὺν τούτοις ἡ ἀξία τοῦ χρήματος καταπίπτει ἀναπτυσσομένων ἐν ταὐτῷ τῶν ἀναγκῶν τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἀνταγωνισμὸς δὲ ἀναφαίνεται εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς τέχνης, τῆς ἐπιστήμης, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Ὅλαι ὅμως αὗται αἱ μέριμναι καὶ φροντίδες, φυσικῶς ἐκ τοιαύτης τινὸς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως προκύπτουσαι, εἶνε ὑπερβολικαὶ καὶ πάντως νοσηραί, ἢ τοὐλάχιστον ὑποδεικνύουσιν ἀσυνήθη ἐξέγερσιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος τοῦ πλήθους, ἐφ᾽ ὅσον ἐπιφέρουσι διαρκῆ ταραχὴν καὶ ἐλαττόνουσι τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν εὐστάθειαν. Ὁ γενικὸς οὗτος φόβος καθ᾽ ὅλα τὰ φαινόμενα ἔχει τὴν αὐτὴν πηγήν, ἥν καὶ ὁ φόβος τῶν πασχόντων τὰ νεῦρα, οἱ ὁποῖοι τρέμουσι πρὸ παντὸς ἀπευκταίου, οἷον κεραυνοπληξίας, περιωρισμένων χώρων, λυσσώντων κυνῶν, πυρὸς καὶ ἰδίᾳ πυρκαϊῶν, ἀποπληξίας καὶ μιασματικῶν νοσημάτων.

Ὁ φόβος εἶνε ἀδυναμία. Ἡ νευρικὴ ἀδυναμία τῆς νεωτέρας γενεᾶς εἶνε αἰτία τῆς δειλίας αὐτῆς. Ὅταν δὲ τοιαύτη τις δειλία καταλάβῃ ὁλοκλήρους κοινωνικὰς τάξεις μιᾶς τινος ἐποχῆς, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἐποχὴ αὕτη κατήντησε νευρική.

Καὶ πράγματι πανταχόθεν ἀκούονται παράπονα, ὅτι ὁσημέραι αὐξάνονται καὶ πολλαπλασιάζονται τὰ νευρικὰ νοσήματα. Καὶ στατιστικῶς μὲν δὲν εἶνε δυνατὸν ν᾽ ἀποδειχθῇ κατὰ πόσον προέβη ἡ αὔξησις αὕτη, διότι οἱ στατιστικοὶ ἀριθμοὶ ἤθελον περιέχει μόνον τὰς ἐκδεδηλωμένας καὶ φανερὰς νευρικὰς ἀσθενείας. Ἡ γενικὴ νευροπάθεια, ἡ ἐκφαύλισις τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ πληθυσμοῦ δύναται μόνον γενικῶς νὰ ἐκτιμηθῇ καὶ νὰ ὁρισθῇ διὰ τῶν ἐξ αὐτης ἀναπτυσσομένων ἐπακολουθημάτων. Ὡς τοιαῦτα δὲ δύνανται ἀμέσως καὶ κυρίως νὰ χαρακτηρισθῶσιν ἡ διαφθορὰ τῶν ἠθῶν, ἡ αὔξησις τῶν κατὰ τῆς ἠθικῆς ἐγκλημάτων, τῶν αὐτοχειριῶν, τῶν ἐγκεφαλικῶν ἀσθενειῶν, τῆς πολυποσίας καὶ τῆς καταναλώσεως ποτῶν τινων, παροδικῶς ἐξεγειρόντων τὸ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐξημβλωμένον νευρικὸν σύστημα.

Πᾶς ὁ μελετήσας ὁπωσδήποτε τὴν κοινωνικὴν καὶ βιολογικὴν κατάστασιν τῆς συγχρόνου ζωῆς ἐσχημάτισεν ἐξ ἀνάγκης τὴν θλιβερὰν πεποίθησιν, ὅτι ἡ νεωτέρα κοινωνία βαίνει πρὸς τὴν ἠθικὴν αὐτῆς καὶ φυσικὴν καταστροφήν, εἰ μὴ ἐπισυμβῶσιν ἐν τῷ μεταξὺ εὐνοϊκαὶ μεταβολαί, μέλλουσαι νὰ καθοδηγήσωσιν ἐπὶ τὸ ἠρεμώτερον τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κοινωνικοῦ βίου, νὰ φέρωσιν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν εἰς τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα καὶ νὰ διανοίξωσιν εἰς τὴν ὕπαρξιν ἡμῶν σκοποὺς εὐγενεστέρους καὶ ἠθικωτέρους. Τὴν παρήγορον ταύτην ἐλπίδα δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν, καθ᾽ ὅσον ἡ ἀνθρωπότης δυνατόν ποτε ν᾽ ἀνέλθῃ εἰς ὑψηλοτέραν βαθμῖδα

πολιτισμού, ἐφ' ἧς ἡ ἀληθὴς ἠθικοποίησις τοῦ πνεύματος θὰ ἐξαλείψῃ πᾶσαν μεταξὺ τῶν λαῶν ἐθνικήν, κοινωνικὴν καὶ θρησκευτικὴν διχόνοιαν, ἡ δὲ ἀληθὴς ἠθικοποίησις τοῦ σώματος θὰ διευκολύνῃ τὴν γνῶσιν καὶ τήρησιν τῶν νόμων τῆς φύσεως.

Ἕως ὅτου γίνῃ τοῦτο, ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος πολλὰς ζοφερὰς σελίδας θὰ γράψῃ ἀκόμη, ὁ κόσμος θ' ἀποδεκατισθῇ καὶ ἐπανειλημμένως θὰ ὑποστῇ ὅλας τὰς ἐκ τοῦ φυλετικοῦ καὶ κοινωνικοῦ μίσους προκυπτούσας συμφοράς, οὐκ ὀλίγους θὰ συνάψῃ ματαίους ἀγῶνας χάριν ὑλικῶν συμφερόντων δαπάναις τῶν εὐγενεστέρων τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος δυνάμεων μέχρις ὁλοτελοῦς αὐτῶν ἐξαντλήσεως. Ἀγὼν ὑπὲρ ὑπάρξεως εἶνε τὸ ἔμβλημα τοῦ παρόντος αἰῶνος, αἱ αἰτίαι δὲ τοῦ ἀγῶνος τούτου ἔγκεινται ἐν αὐτῇ τῇ ἀνωμάλῳ καὶ εἰς τοὺς φυσικοὺς κανόνας μὴ ἀνταποκρινομένῃ ὑπάρξει ἡμῶν. Καὶ διὰ νὰ γνωρίσῃ τις αὐτὴν ἐν ὅλῃ της τῇ ἀθλιότητι καὶ κακοδαιμονίᾳ ἀρκεῖ νὰ ῥίψῃ ἓν μόνον βλέμμα εἰς τὸν βίον καὶ τὰς ἀσχολίας τῶν ἀνθρώπων κέντρου τινὸς τοῦ πολιτισμοῦ, μιᾶς εὐρωπαϊκῆς μεγαλοπόλεως.

Ὁ οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς του ἰδὼν τοιαύτην τινὰ πόλιν ἐκ πρώτης ἀρχῆς θὰ νομίσῃ, ὅτι εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους, τοὺς ἐν βίᾳ καὶ ἐξάψει τῇδε κἀκεῖσε σπεύδοντας, συνέβη τι ἔκτακτον. Στενοχωρία καὶ σκοτοδίνη θὰ καταλάβῃ αὐτὸν καὶ μετ' ὀλίγον πόθος, ὅπως ὅσον ἔνεστι τάχιον ἀπομακρυνθῇ τοῦ θορύβου τούτου καὶ τῆς ταραχῆς. Μόνον ὁ ἀστὸς εὐχαριστεῖται ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἡ εὐχαρίστησις αὕτη δὲν εἶνε σημεῖον ὑγιείας καὶ εὐρωστίας, ἀλλὰ νευρικῆς ἐξάψεως καὶ ἀδυναμίας. Τὸ νευρικόν του σύστημα δὲν ὑποφέρει πλέον τὴν ἁπλότητα καὶ γαλήνην τοῦ βίου, ὅπως καὶ ὁ ἀσθενὴς καὶ κατεστραμμένος στόμαχος τοῦ ἁβροδιαίτου δὲν ἀνέχεται τὴν λιτὴν τοῦ ἀγρότου τροφήν.

Ἐρεθισμοὺς τοῦ νευρικοῦ συστήματος παρέχει πᾶσα μεγαλόπολις χονδρικῶς, ἐν εἴδει φρικτῶν καὶ σπαραξικαρδίων δραμάτων, κωμῳδιῶν, συζυγικῆς ἀπιστίας, μουσικῆς διαταρασσούσης καὶ ἐξαπτούσης τὰ νεῦρα, εἰκόνων καὶ θεαμάτων ἐρεθιζόντων τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν ὅρασιν, βαρέων οἴνων, σιγάρων, ἀρωματικῶν ποτῶν, λεσχῶν, χαρτοπαιγνίου, ἐρωτικῶν σκηνῶν, ἐγκλημάτων καὶ ἀπευκταίων κτλ. Ἀφ' οὗ ὁ πεπωρωμένος κάτοικος τῆς μεγαλοπόλεως ἀπολαύσῃ ὅλα ταῦτα τὰ προϊόντα τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ ἐν χώροις, συνήθως κακῶς ἀεριζομένοις, καὶ παραμείνῃ ἐν αὐτοῖς μέχρι βαθείας νυκτός, ἀπέρχεται τέλος οἴκαδε πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ ἐγείρεται τὴν ἄλλην πρωΐαν κατηφὴς καὶ ἐξηντλημένος, ὅπως ἐπαναρχίσῃ τὸ ἔργον τῆς ἡμέρας.

Ἡ ταχέως προαγομένη ἐκφαύλισις τῆς ἰδιοσυγκρασίας τῆς συγχρόνου γενεᾶς προδίδεται διὰ τῆς νευρικῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς ἀναιμίας. Πλῆθος ὠχρῶν, φιλασθένων, βεβαρημένων καὶ ἐξηντλημένων ἀνθρώπων, ὧν τὸ αἷμα στερεῖται τοῦ ἀναγκαίου ποσοῦ σιδήρου καὶ οἵτινες εἶνε μὲν λίαν „νευρικοὶ" ἐλάχιστα δὲ „νευρώδεις", πληροῦσι τὰ βιομηχανικά, ἐμπορικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ κέντρα τοῦ ἡμετέρου πολιτισμοῦ. Παρὰ ταῖς ἡμετέραις γυναιξὶν ἡ ἐκφύλισις αὕτη καταφαίνεται ἐν τῇ ἀνικανότητι αὐτῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν πρωτίστων μητρικῶν καθηκόντων.

Μία τῶν κυριωτέρων αἰτιῶν τῶν διαφόρων νευρικῶν παθήσεων εἶνε προσέτι καὶ αἱ ψυχικαὶ συγκινήσεις, καὶ μάλιστα ὅταν αὗται τύχῃ νὰ συμπέσωσι μετὰ πνευματικῆς καταπονήσεως. Σημειωτέον ὅμως ὅτι αὐτὴ ἡ ὑπὲρ μέτρον καταπόνησις ἐν τῷ ἀγῶνι πρὸς ταχυτέραν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐμπερικλείει κινδύνους οὐ μόνον διὰ τὸν σύγχρονον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν γενεάν.

Δὲν εἶνε λοιπὸν παράδοξον ἂν πρὸ πάντων ὁ ἀνὴρ προσβάλλεται τὴν σήμερον συχνότερον ὑπὸ τῶν κακῶν τούτων, διότι αὐτὸς κυρίως ὀφείλει ν' ἀνταποκριθῇ εἰς ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου διὰ τῆς διανοητικῆς του ἐργασίας, ἂν αὐτὸς μᾶλλον τῆς γυναικὸς γίνεται θῦμα τῆς ἐγκεφαλικῆς μαλακύνσεως, ἥτις εἶνε μερικὸν παθολογικὸν φαινόμενον καὶ συνέπεια τῶν κοινωνικῶν περιστάσεων τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος.

Δρ. **Ε. Μ.**

ΚΟΛΟΣΣΟΙ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ.

Τὰ μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα τῶν παλαιῶν ἡμῶν προγόνων πάντοτε ὑπῆρξαν ἀντικείμενα ὑψίστου θαυμασμοῦ, ἅπαντες δὲ οἱ μελετήσαντες, ἔστω καὶ κατ' ἐπιπολὴν μόνον, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τέχνην τῶν ἀρχαίων, Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων, ἐκπλήσσονται καὶ ἀποροῦσι πῶς οἱ τῶν νεωτέρων βοηθητικῶν μηχανημάτων ἀποροῦντες ἄνθρωποι ἐκεῖνοι κατώρθουν μετὰ τόσης εὐκολίας καὶ τέχνης ν' ἀνεγείρωσι τεράστια τῷ ὄντι καὶ ἐπιβλητικὰ τὸ μέγεθος κτίρια. Μεθ' ὅλα ταῦτα ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι τὸ οἰκοδομεῖν πρὸ παντὸς ἄλλου ἀπαιτεῖ δαπάνην πολλῶν χρημάτων καὶ ὅτι δύναταί τις νὰ οἰκοδομήσῃ ὅ,τι ἂν θέλῃ, φθάνει μόνον ἀφθόνως νὰ ἐξοδεύῃ. Βεβαίως εἰς τοὺς σημερινοὺς χρόνους πολὺ εὔκολον θὰ ἦτο νὰ κτίσωμεν πυραμίδας διπλασίως μείζονας τῶν παλαιῶν, ἐὰν εὑρίσκετό τις Φαραὼ πρόθυμος νὰ παράσχῃ τὸ πρὸς ἀνέγερσιν τοιαύτης *ἀνοησίας* χρῆμα. Ὥστε μὲ ἄλλους λόγους πρέπει μόνον νὰ θαυμάζωμεν καὶ ν' ἀπορῶμεν, πῶς οἱ Αἰγύπτιοι ἐπείσθησαν τόσα χρήματα νὰ κατασπαταλήσωσι χάριν τῶν πυραμιδοειδῶν τούτων τερατουργημάτων, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν τὰς χώρας ἐκείνας ἐπισκεπτόμενον ξένον ἐμποιοῦσι τὴν ἐντύπωσιν ὡσανεὶ ἡ ἄμμος τῶν ἀπεράντων ἐκείνων ἐρήμων συνεπισωρευθεῖσα μετεβλήθη εἰς τοὺς κολοσσιαίους ἐκείνους κρυστάλλους τῆς ἀνθρωπίνης οἰκοδομητικῆς τέχνης. Τὸ κτίζειν καὶ οἰκοδομεῖν εἶνε κυρίως μυρμηκικὴ ἐργασία, κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἐποχὴν εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἦτο τοιαύτη, διότι πᾶσαν ἔλλειψιν μηχανῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομητικῶν ἐργαλείων ἀντικαθίστων ἀπειράριθμοι μικραὶ δυνάμεις ἀνθρώπων, τρεφόμεναι καὶ συντηρούμεναι ἐφθηνὰ καὶ μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς ἀνεπαρκείας καὶ δι' ἃς οὐδεὶς ἐφρόντιζεν οὐδ' *ἐχολόσκανεν*, ἂν διαρκούσης τῆς ἐργασίας κατεστρέφοντο ἑκατὸν ἢ καὶ πλείους ἐξ αὐτῶν. Πολὺς ἱδρὼς καὶ ποταμοὶ αἵματος ἀτυχῶν καὶ πιεζομένων ἀνθρωπίνων πλασμάτων ἐχύθησαν τότε ἐκεῖ καὶ ἀποξηρανθέντες συνέσφιγξαν ἔτι μᾶλλον τὰ στερεὰ ἐκεῖνα θεμέλια τῶν λειψάνων τοῦ ἀρχαίου αἰγυπτιακοῦ μεγαλείου.

Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὴν τέχνην, πάντα τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ μεσαιῶνος οὐδέποτε ὑπερηκοντίσθησαν ὑπὸ τῶν οἰκοδομῶν τῶν